

Samenvatting: Aanbevelingen bevordering transparantie energiekosten

Deliverable nummer: D.4.4

*Auteurs: Bartłomiej Asztemborski, Agnieszka Gajewska,
Ryszard Wnuk*

Organisatie auteurs: KAPE

Samenvatting

Het doel van het project FROnT (Fair RHC Options & Trade) is het verschaffen van een beter begrip hoe het gebruik van systemen op basis van hernieuwbare warmte en koude (RHC) verder in de markt ontwikkeld kan worden. FROnT verbetert de transparantie over de kosten van de verschillende verwarmings- en koelopties (Hernieuwbaar of fossiel), subsidies en andere stimuleringsmaatregelen en beslisfactoren op basis waarvan eindgebruikers een keuze maken.

Het rapport is gericht op een breed spectrum van eindgebruikers. Die kunnen direct of indirect benaderd worden via verschillende organisaties, gemeenschappen of autoriteiten.

Uit de resultaten van FROnT blijkt, dat professionals een essentiële rol spelen als de meest betrouwbare informatiebron over hernieuwbare warmte- en koude systemen. Hun kennis over RHC is cruciaal, omdat zij hernieuwbare opties kunnen vergelijken met opties op basis van fossiele brandstoffen. Deze professionals zijn georganiseerd in verschillende organisaties en realiseren investeringen die ondersteund worden door milieu- en energieprogramma's. Het is belangrijk om hen de verschillende mogelijkheden van hernieuwbare energie te tonen zodat zij de eindgebruikers van geloofwaardige informatie kunnen voorzien over de voor- en nadelen. Deze informatie moet ook beschikbaar zijn voor investeerders (eindgebruikers) die samenwerken met de professionals.

De aanbevelingen zijn primair gebaseerd op de uitkomsten van nationale enquête-onderzoeken, die de beslisfactoren hebben geïdentificeerd op basis waarvan een keuze wordt gemaakt bij de aanschaf van een verwarmings- of koelinstallatie en op basis van een analyse van verschillende subsidieprogramma's.

Het rapport geeft een raamwerk en de elementen die gebruikt kunnen worden voor de bevordering van meer transparantie over energiekosten. De omstandigheden zoals brandstofkosten verschillen per land. Deze verschillen moeten onderzocht worden voor ieder land. Ook qua specifieke doelgroep kan onderscheid gemaakt worden conform de aanbevelingen in dit rapport.

Het doel van de FROnT enquêteonderzoeken was het identificeren van de beslisfactoren bij de keuze van een verwarmingssysteem in de landen die deelnemen in het FROnT project: Nederland, Polen, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk. Het onderzoek onderzocht de belangrijkste keuzecriteria voor verwarmings- en koelsystemen in 3 sectoren: huishoudens, utiliteitsbouw en industrie. Het onderzoek verstrekt ook informatie over de bereidheid om

eventueel meer te betalen inclusief sociale en milieu parameters. Er zijn 5.676 uitgevoerd in de 5 landen.

Het FRONt project geeft de meest belovende sectoren en doelgroepen aan voor een uitgebreide inzet van hernieuwbare energie. Dit is gedaan op basis van verschillende interne vragenlijsten. De gekozen sectoren bepalen de doelgroepen die het eerst benaderd zouden moeten worden. De boodschap over kosten van hernieuwbare energie en omstandigheden die de inzet van hernieuwbare energie bepalen zouden effectief verdeeld moeten worden over de verschillende groepen van belanghebbenden.

De belangrijkste groep zijn de eindgebruikers in alle sectoren: huishoudens, utiliteitsbouw en industrie. Terwijl de mogelijkheden om eindgebruikers te benaderen toenemen kan de inzet van andere organisaties en gemeenschappen de boodschap versterken.

Er zijn ook organisaties die de macht hebben om het gebruik van hernieuwbare warmte en koude te ontwikkelen, afhankelijk van de politieke wil en nationale en internationale verplichtingen en afspraken. Al deze groepen zijn ontvangers van de FRONt boodschap, inclusief informatie over kosten.

De kennis, betrokkenheid en beïnvloedingskracht van de belanghebbenden in hernieuwbare warmte verschilt aanzienlijk, landelijk en international.

De kennis over hernieuwbare warmte is het meest beperkt bij potentiële kopers, gebouwbeheerders en financiële instellingen exclusief de beheerders van milieu- en energiefondsen. Deze groepen moeten benaderd worden met informatie uit basale factsheets en veel gestelde vragen (FAQ). Meestal is de financiële kennis vergelijkbaar met de technische kennis, behalve bij financiële instellingen.

Branche organisaties van hernieuwbare energie en fabrikanten en leveranciers hebben vaak een goede technische en economische kennis van (hernieuwbare) energietechnologie, maar hebben minder invloed op de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Architecten hebben een gemiddelde kennis, betrokkenheid en beïnvloedskracht hoewel hun rol erg belangrijk is. Tot op zekere hoogte geldt dit ook voor projectontwikkelaars hoewel hun betrokkenheid bij hernieuwbare energie vaak minder is dan bij architecten. ESCO's en gebouwbeheerders hebben beperkte mogelijkheden om hernieuwbare warmte en koude te bevorderen. Kopers, projectontwikkelaars, het Rijk, locale en regionale overheden en installateurs hebben zeker mogelijkheden om hernieuwbare warmte op een grotere schaal te ontwikkelen. Uit de enquêtes bleek, dat installateurs zeer veel invloed hebben op de keuze van de eindgebruiker. Kennistoename bij de verschillende

betrokkenen is een voorwaarde voor een effectieve betrokkenheid en gebruik van de kracht om hernieuwbare warmte en koude veder te ontwikkelen.

De belangrijkste boodschappen voor de verschillende betrokkenen zijn bepaald. De boodschap moet vooral bevatten: de voordelen van de genivelleerde kostenbenadering LCOE, kosten van de verschillende brandstoffen en (hernieuwbare) energiebronnen en de mogelijkheden voor financiering en subsidies. De hoofdboodschap is de voordeligheid van hernieuwbare warmte en koude. Ondanks dat de kosten voor renovatie of bouw van een huis of flat met hernieuwbare energie vaak hoger zijn dan met standaard methodes worden deze kosten vaak goedgemaakt door lagere energierekeningen. Dit kan worden aangetoond met de LCOE berekeningen. De bijkomende voordelen zijn:

- Comfort: natuurlijk verwarmde of gekoelde gebouwen vergen geen esthetisch of comfort compromis.
- Gezondheid: Duurzame verwarmingsinstallaties geven een gezond binnenklimaat met weinig verontreinigingen.
- Leveringszekerheid: hernieuwbare energie vermindert de vraag naar fossiele brandstoffen en de afhankelijkheid van buitenlandse bronnen.
- Milieu: hernieuwbare energie helpt milieuproblemen oplossen inclusief het broeikasgaseffect en zeespiegelstijging.
- Werkgelegenheid: Door hernieuwbare energie wordt op verschillende niveaus werkgelegenheid gecreeerd: van onderzoek en ontwikkeling tot productie, installatie en handel.

Om het FROnT hoofddoel te bereiken: verbetering van het begrip van het keuzeproces van eindgebruikers van verwarmings- en koelinstallaties is een goede voorlichting nodig. Er zijn veel manieren van communicatie met eindgebruikers en stakeholders. Internet is snel en wijd verbreid en informatie kan snel geactualiseerd worden. Dit is de meest bruikbare vorm in in de woonmarkt. De boodschap kan worden gedeeld via:

- De FROnT website
- (Rijks)overheids websites
- Websites en portals van de energiesector
- Social media (Twitter, Facebook etc)
- Korte instructievideo's via Youtube, Vimeo etc.
- Portals en websites van stakeholders

De boodschap kan ook worden verspreid via meer traditionele kanalen zoals brochures, leaflets, artikelen in technische tijdschriften en de pers. Dit kan meer geschikt zijn voor de utiliteitsbouw en de industrie.

De meest invloedrijke manier van promotie lijkt via de organisatie van lezingen, beurzen, conferenties en workshops. Direct contact is het beste voor alle betrokkenen en projectpartners. Uit de enquêtes kwam naar voren dat

professionals de invloedrijkste groep zijn bij de keuze van de eindgebruikers. De informatie moet eerder informeel voorlichtend zijn dan puur technisch. De informatie moet van een betrouwbare bron komen, authentiek en geloofwaardig. En aangeven dat hernieuwbare warmte en koude een moderne en veelbelovende oplossing is zonder specifieke producten of merken te pushen. Een van de hoofddoelen van deze kennisdeling is om de interesse van de eindgebruiker op te wekken en hem aan te zetten tot verder onderzoek. Het FRONt project zag vele voordelen in de trainings en voorlichtingsbijeenkomsten met de verschillende stakeholdergroepen, lokale energieagentschappen of voorlichtingsbijeenkomsten met de industrie, autoriteiten en andere stakeholders.

Het volledige Engelstalige rapport is te vinden op: <http://www.front-rhc.eu/library/>

The sole responsibility for the content of this [ebpage, publication etc.] lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EASME nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union